

KEMENES VIDÉK

(KISCZELL és VIDÉKE)

KÖZELÉB U FÜGGŐLENE UJSÁG.

(„KISCZELL és VIDÉKE“)

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:
 Egy évre : . . . 8 kor. | Negyedévre . . . 2 kor. —
 Fél évre : . . . 4 . . . | Egyszeri szám ára — 20
 Tanulóknak és jegyzőknak egy évre 8 kor., fél évre 3 kor.
 Sz. Köszönet: ortodoxokat: szedem és pénteken

Felirat szerkesztő:
Huss Gyula

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Cellödömölk, Domóki-utca, Gombás ház — Eredetileg
 felvezet a kiadóhivatal és Gyv. Zsigmond Istvánnal
 könyvkereskedés

A községi pénzügy.

Adósságinálásra csábította a községeket továbbá a községi kötelezvények rendszerére alapított hitelnyújtás. A községi beruházások majdnem mind ilyen törlesztéses kölcsön alakjában történtek. A községek pótdóljának, hasznát hajró jogositványainak lekötése fejében a pénzpiacok kapva-kaptak a községi kötelezvények elhelyezésén. A község vezetői pedig minden számítás nélkül ilyen drága kölcsönpenzen építettek községházakat, iskolákat, ovodákat, utakat, utcákat, gyalogjárókat, vízvezetékeket, villamosvilágítást, csatornákat stb. Éppen a legtörekvőbbnek látszó falusi községek és kisebb városok hozzájuk nem illő fényüzessel építettek, rendeztek utcákat.

Karópalankok menten, néhol nagy darabok keretek és vetemények mellett vonulni el a hosszú aszfaltos utca gyalogjárója. Az aszfalttársaság még a külső utcákat is kiaszfaltozta kölcsönpenzen, községi kötelezvényekre csinált adóssághól. A fényűző és hju községi képviselőtestület pedig ilyen külsőségekben találta a községfejlesztés szépségeit.

Szalmafedeles, roskadozó apró parasztházak rendetlen sorai között világít a villamos és vízvezeték. Hogy mire való itt az éjjeli villamos villágítás, a hól semmifele éjjeli utcai forgalom, semmifele éjjeli élet nincs, valóban megfoghatatlan. Hisz még a főváros is félreeső utcáit

legfeljebb olcsó petróleumlámpákkal és gyéren világítja. Ellenben az alföldi faluk elhagyott utcái ragyogó fényben usznak. Ezt ugyan kulturának seki sem mondhatja, mert éppen a községi kultúra legértékesebb tényezői hiányoznak, sőt éppen ezeket nem lehet többé fejleszteni költség-hiányában, mert a felesleges luxussal kiadás és e végett csinált adósság kamata felemészti a községek pénzét.

Már most sok helyenőezt a szomorú valóságot be is kell vallani. A rendezett tanácsú városok kénytelenek átalakulni nagyközségi szervezette, mert ez az utóbbiak már a külön községi jegyzőtartás, a külön községi orvos, állatorvos, szülésznő tartás költségeit nem bírják el. A kis iskolák pedig mindjobban megriktnak. Állami, vagy felekezeti iskolák alakulnak át. A községi iskolák rendszere, melyhez Eötvös József báró előttől 45 évvel oly sok szép reményt fűzött, jóformán megbucsu. Egyedül Budapest főváros és talán néhány vidéki város tartotta meg tisztán községi jellegű népis kolóját. Másutt ez a jelleg lassankint megszűnik.

A belügyminiszteriumban már évtizedekkel ezelőtt észrevették a bajt és onnét indult ki a gondolat, hogy hiteles statisztikai adatokat kell gyűjteni a községek vagyoni és pénzügyviszonyairól, melyek jóformán közprédát képeztek. Ezek a most közzétett adatok megdöbbsentők ugyan, de még sem kétségbejöttök, mert

a lavinaszerű romlást [meg lehet még állítani, éppen most dolgoznak a belügyminiszteriumban a községi közigazgatás teljes újjászervezésén és a városok fejlesztéséről tavaly alkotott törvény végrehajtásán. Ehhez csakugyan élénk felvilágosításul szolgálhatnak ezek az adatok, amelyek hatalmas számoszlopokban, megcáfolhatatlan valósággal mutatják azt, hogy milyennek nem szabad lenni többé a községi közigazgatásnak, ha a még meglevő községi erő: megmenteni akarjuk.

A község vezetőinek egyébként mindenek előtt a köshitelviszonyok, a pénzgazdálkodás művészetét kell elsajátítani. A modern közigazgatás alapja a vagyonosodás, az anyagi erőgyűjtés. S csak a rendezett anyagi viszonyok közt élő község képes kulturális, közegészségügyi, népjóléti és szociális feladatait

Szomorú ósz.

Nemcsak a poéták fájdalmas verseiben, nemcsak a dalköltők érzelmes melódiáiban nyilvánulhat az a fájdalom, melyet a természet elmulása kelt az emberi kedélyekben, hanem közgazdasági szempontból is lehet szomorú az ósz, de ez aztán minden szentimentális versnél s dalnál is jobban belevág a szívekbe — a szekben keresztül.

Talán még sokasem volt szomorubb

Budai emlék.

Írta: Karpáti Árpád.

Akkor még Suélfuagasszének mondtaák budait a Gyorskocsi utcat es esténként a kutyakapitány sétált benne Haynauval, a doggal es egy tíz éves kis fiúval. De a hazák akkor is csak olyan keveset mutatnak a bennük őregedő eleiből a kíváncsi járkokoknak mint ma. Apró ablakaikban sűrű csipke firhangokat lebegtetett a langyos duonai szél s muskálk piros ernyői mimutak a sűrű keresztvasak csigáihoz, a mik mögül csak a kakukkos óra kiáltása hangzott ki néha. Azt hiszem a török idők óta nem sok változás történt itt, éppen hogy ablakokat vágta a dolomitól rakott, sárgára meszelt falakba. Ezt sem szivesen tettek nyilván néhol, legalább egész az eresz alatt nyitogatójuk homályos, vaski szemüket a zöld kereszt üvegablak s ágaskodni kell, ha valaki beakar nézni rajtuk, simab és kopaszok a nagysipkájú hazák, itt-ott csak egy kőfejes cimér a kapuk fölött. Messzire kopognak

a lépések a csendben és valamelyik emeleti ablakból egy Lanner keringő ütemei szállnak almozva az ég felé, az aikonyk-vörös felhői után a mikbe öreg szörke macskák görbiuk belé a hátukat a kemények tetejéről.

Méz Marton, a füzeres, a sarkon, ernyőt csinál sovány kezéből a szeme fölét es úgy néz vizsgálódva a „Kilenc pacirts“ poros oleandere felé. Mintha a kutyakapitányt várná, a ki félőráig szokott válogatni a fekete virzsiniaiak között. De a kapitánynak már csak a haza van meg

Ott lakott abban a kingerő, hámlott talu kis kék házban, a melynek vasráccsal kerített szögletében minden este meggyújtottak a lámpát Szent Vendel fekete szobrok előtt. Piros téglával volt kirakva a kapuja és a két öles ndvart körülfüttottak a szőlőkaréjos levelei. Itt lakott az öreg kapitány, a rosszevezésű doggal, a vén Jchánna, a ki huszárnadrágot gyűrt a csizmájába es a kisfiuval, a kinek akkoriban még a „rana“ többes genitívusza okozott csak álmatlan éjszakákat. Cyönőrfü élet volt az. A kapi-

tány egész nap egy óriási légyecsapóval sétált a két kis levendulaszagu szobában es dörgő hangon adta ki parancsait Johannak, mintha szazdot vezényelne. Reggel raportra rendelte az egész házat, Haynaut, Johann es a kisaft, estefelét pedig sétálni mentek. szorosan betartva a sorrendet. Legelől a kecskeszarvas, sárga bambusz setapálca járt, a mibe erősen belefogóskodott a fin a kapitány következt. A kapitány balkezét hátra téve, Haynau kurta szíjját fogta, míg a kisaft a kutya nyakörvébe kapaszkodott es aszaporán szedte lábait. Cipője orrán a kis zárgaras nagyokat koppant a görbe követeken. Harmó lépésnyire mögöttük Johann lépkedett egyenesen, mint a gyertya, bütykös kecsk mereven szorítva nadragja zsinorjára. Ilyenkor hallatszott a nyitott ablakok mögött a félhangon ejtett szó: Jón a kapitány . . .

Méz Marton pedig már előre lekapta kocskás sapkáját meg fényesebbre gyulladt a gyönyörűségől. Ha aztán a szaras virszinisa elég kelemetlen szagu füstöt kanyargatott, a kutya kapitány megelegedetten toppantotta meg a kuk-

„TITANIA“ gőzmosó-, vegytisztító- és kelmefestő-vállalat
 CELLDÖMÖLK, Sági-utca 31.

Tisztításra elfogad: ing, gallér es kezélokét, függönyök, valamint es szakmába vágó dolgokat, uri- és női felső szövetruhákat, selymet, barsonyt, csipkét, száma, panama es posztó kalapokat. *Fest minden felét minden szívre.* Vidéki megbízást gyorsan es pontosan esz közöl. Elegendő cím: „TITANIA“, Cellödömölk.

Olcsó árak!

Előrangú munka!

(Orta) **ETTEREIM** (Kősz)

Tisztelettel értesitem a t. utazó urakat, hogy minden kívánalmaknak megfelelő étteremben minden időben jól es olcsón lehet étkezni.
Bankettek es lakodalmak rendezését jutányos árban elfogadom.
GRÜNFELD FÜLÖP Cellödömölk Sági-utca 2/b.

„HUNGÁRIA“ általános biztosító r.-t. kerdületi ügynökség

ősse a magyarnak, mint az 1913-as esztendőnek ősse. Már nem is hallatszák a tönkrejutottak hangos jankiáltása, egy egész ország csendes zokogásába vész az el. Mintha egy egész pokoli fajzat összekövése találta volna ki, annyi csapás zuhogott keresztül rajtuk, hogy azután az ősz érkezésekor, minden poklok után, végül a ragály általi pusztítás szemtanui lehessünk.

Vajjon lehet-e, szabad-e intelligens, felvilágosult embernek babonásnak lenni? Hihetünk-e abban, hogy bizonyos dolgok szerencsét, mások szerencsétlenséget hozzanak mérhükben? Adjunk-e igazat azoknak, a kik a 13-as szám kabalájában hisznek s óvakodnak annak szerencsétlen vonatkozásaitól?! Nem! Nem szabad hinni ilyen babonákban! S mégis! Az 1913-as esztendő emlékezetes marad mind azok előtt holtak napjáig, a kiknek csak része volt annak tenger csapásaiban. Még pedig senkit sem került el ez esztendő végzettszerű pusztítása. A kit közvetlenül nem is ért semminemű kellemetlenség avagy veszteség, annak közvetve kellett az 1913-as év sújtó karját éreznie.

Minden, de minden összeesküd ellenünk. A mit óhajtottunk, a mit csak kívántunk, mindannak az ellenkezője vala. S most az ősz, mely kedvezőnek indult a pusztuló termésre, az is cserben hagyott, hogy osztályostársra lehessen az eddigi abnormis időjárásnak.

Nem zeng vigan a dal a szőlőkertek között, pohárcsengés és cigányzenétől nem hangos a hegyoldal, szomorúan, lemondással szedik majd le az éretlen gerezdet, hogy a véres verejték ez éhbéret valahogy megkeressék. A szüreti multságok elmaradtak, helyét egy szomorú, egyhangú melódia tölti be, az adóvégrehajó egyhangú dobpergése, mely oly sok porta előtt hangzik majd fel vigasztalanul.

A fél ország a tönk szélére jutott, kereskedők, iparosaink, a betevő falatért küzdenek, hitel nincs, a bankok is lassankint becsukják hamis aranyozásu kapuitak, miután a betevők igényeit sem tudják kielégíteni. A nép, az istenada nép pedig, miután koldusbotot faragott magának a csenevész erdő bokraiból, vagyona utolsó roncsait pénzze téve, elmegy új

házat keresni a tengerentúlra, hogy aztán előlről kezdje azokat a megpróbáltatásokat, talán fokozottabb mértékben, melyből oly bőven kijutott szülőhazájában.

Szomorú ősz virradt reánk.

Az alkonyuló ég sárke fellegein keresztül nehezen tör elő a lenyugvó nap bágyadt sugara. Mintha jelképezni akarná vallamennyünk kedélyállapotát, mely nem képes a gondok sötét fellegein a reménységárral keresztül törni. Melankóliával teli lemondással tekintünk a jövő elé, mely semmi jóval nem biztat s várja, ennek a kabalás esztendőnek végét, hogy az újban megszabaduljunk annak kemény lidércnyomásától.

Szomorú ősz még szomorubb telet jósol. Isten legyen mindnyajunknak irgalmas. Am bizonyos, hogyha ezt az esztendőt sikerül majd nyakunkról lerázni, akkor kell „jönni” egy jobb kornak, mely után buzgó imádság epedez százszázak ajakán!

Szülőfalumboz.

Sok éve már, hogy elmaradt
Az én szülőfalum
S utamban nem kísért el-más,
Csak egy barát: a bum.

Napok után, sok év után
Újra visszatérek
S olyan nagy itt a változás,
Rá alig ösmérek.

Az utcákon végigmegegyek,
De nem akad barát,
Közömbös, ismeretlen arc,
A mit szemem meglát.

A jámbor nép utamam néz,
Egy pillantra tán
S aztán ballag mindegyike
A dolgai után.

Egy arra járót kérdezek,
Hol a sok jóbarát?
A temető fele mutat:
— Uram, teul, odaát!

Könnyes szemmel elsietek
A szülőház fele,
Nem ismerem, mint közelgek,
Más fala, teteje.

Nádfödött kis háznak helyén
All büszke palota,
A szomszédok nagy árendás
Költözödött oda.

Majd a temetőbe megyek
A sírhalmok közé
S a régi pajtasok követ
Könnyekkel öntözöm.

Megtört szívvel bucsuztam el
S ojhagytam a falut,
Keressem, vajjon merre visz
Mas faluba az ut.

S mindörökre ott maradt a
Szülőfalum tája,
Kis bölcsőmnek rózsafából
Készült száraz fája.

Kovács János.

H I R E K

— **Bathány Lajos szobra.** A vértanuhalált szenvedett első magyar miniszterelnök szobrát a múlt vasárnap delután leplezték. Le fényes ünnepségek közepette Vasmege területen Ikerváron tizezre menő közönség jelenlétében. A Hymnusz eléneklése után Horvath György ikervári tanító, a szobralap megteremtője jelkes, megható beszédet mondott, mely után Huszár Károly sárvári ország képviselő melltauta gyűjtő beszédében a vértanu Bathány Lajos gróf halhatatlan érdemeit.

Utána Szele József jelkés szavalta el október 6 emű hatáson odát. Heesky Béla jegyző sz. P beszédében átvette a szobro a község nevében, majd a sárvári iparosok dalárdája énekelte gyönyörű hazafias dalt, melynek vizgétével koszorúkat helyeztek el a szobor talpazatára.

Vasvarmege közönségének koszorúját Békassy István dr főispán, az országos alkotmánypartét Bottlik István dr. ország képviselő, a 48 as függetlenségi partét Karolyi Mihály gróf, a népártét Z chy Adár gróf helyezték el rövid beszéd kíséretében.

Huszonkét egyesület rakta le koszorúját a szobor lábához. A magyar kormányé azonban nincs a koszorúk között. A magyar kormány nem tartotta érdemesnek a vértanu halált szenvedett első magyar alkotmányos miniszternek szobra leplezésén magát képviselteni. Bizonyár bécsi parancsra maradt el a kormány megjelenése. Szomorú, siralmas állapotra mutat ez, az bizonyos.

A leplezés ünnepségén részt vett a Bathány család több tagja s mintegy ötven küldöttég áldozott koszorúval a martir halált szenvedett Bathány Lajosnak. Ikervár községnek az érdeme, hogy a vértanu szobrát Magyarországon felállította.

ros ember astra előtt. Megálltak mind a négyen. — Na, mit szeretnél gyere? — dörgött barátságosan a kapitány és hóna alá fogva sötétlőjét, megcsörgette zsebében az ezüst hatosokat.

Haynau rendesen törökmezt kapott, a mitől egész estére beragadt a szája, a kislíni pedig hosszú, fekete szijjucrot a mi Johann felvilágosítása szerint a bakancsokban terem. A falból kiugró vaskampóra akasztott olajlampa már szeliden hunyorgatott a szürkülő homályra, mikor továbbmentek.

A Duna partján hűvös szél lobogtatta a buzáshajók zászlóit és az agyvas parton szüntelenül locogott a fodrozódó víz. A Bombaré alatt hosszú letrákra erősített csőbrók meredeztek a víz közepén. Kotróhajók által sorjában egymás mellett.

— Szóané Tummheit, — menydörgött a kapitány annélkül, hogy visszafordult volna.

— Látod ezt a számárságot, gyere? — Esztendő előtt itt még sziget volt, a min hatvan meleg forrás gőzölgött. Most elkaparák az egész szigetet a hajók miatt és az aldtott forró víz a Duna fenekén vesz kárba. Persze, a hajók miatt, — tette hozzá újra végtelen megvetéssel.

A kislíni tagra mérszített szemmel figyelt de egyáltalán nem sajnálta a szigetet. A kotró hajók sokkal jobban tetszettek neki.

Egy vadgesztenye alatt leültek a kópádra, Haynau leheveredett a repedezett száraz földre s a kapitány Hurbánról kezdett mesélni, a ki beszkarta szegzetelni a komáromi vár ágyúit.

— Klapka volt a fővezér, Komáromba kezdte és én segédtszje voltam. Egy nap ti-

zenkét sárgahajókás tüzer kért bebocsátást a várba. A fővezérhez vezettem őket. Azt mondták, hogy Klapka alatt akarnak szolgálni, mert utálják Hurbánt tőjajaival együtt. Engedje őket Klapka ágyuk mellé, a várban ugyanis kevés a tüzer. Teringettét, persze nekem gyanus volt a doog. Nagyon gyanus. No, azt mondja Klapka, jól van, vegyetek magatokra hónapd ruhát, aztán menjetek az ágyukhoz. Erre azt mondja az egyik tüzer, engedje őket a maguk ruhájába járn, azt már megszokták Teringettét, most már a fővezér is észbe kapott. Kapitány ur, azt mondja nekem fogassa el ezeket az embereket és kutasák ki őket. Hát a tüzerék ruhájának belésébe akkora szögek voltak bevarva, — a kapitány mutatta, hogy mekkorák, — teringettét. Erre az egyik bevallotta, hogy őket Hurbán küldte a várba s be akarták szegezni az ágyukat. A sárgahajókás ruhái pedig azért nem akarták letenni, hogy Hurbánék a messzelátón át megismerjék őket, ha az ágyuk mellett lesznek és megkezdhesék a rohamot a vár ellen.

A kutyakapitány tűzbe jött és izgatottan folytatta:

— Teringettét persze én mindjárt jelentetem Klapkának a dolgot. A fővezér rögtön elfogatta a tüzenkét tüzért leburnta róluk a sárgahajókás egvenruhát s beleöltöztette a maga tüzenkét katonáját. A mint ezek megjelentek a falon az ágyuk mellett, Hurbánék örvendözve ütezték a sárgahajókat a messzelátón. No, mondtak, ott vannak már a várban a mi embereink... Elkézdtek építeni a csónakháldat keresztül a Dunán, a várból egy-kettőt löttek, de csak tejük fölött meg oidalgt hullott a golyó. Terin-

gettét örlött Hurbán, hogy milyen ügyesen csinálja a dolgot az ő tüzenkét embere. Már majdnem kész volt a hajóhid, mikor az ágyuk a várban már elhallgattak. No most gondolta Hurbán, és megindította n csapatokat, a kik szorongva léptek el az ingó hidat. Ebben a pillanatban megszólalt minden ágyu a várfalon. És most már nem tévesztettek célt a golyók. Drum, hangzott a várfalról, drumm, hangzott megint. Drumm, drumm...

A kapitány felugrott a padról és ökölbaszorított kézzel ugy menydörögte a szót, hogy Klapka ágyui se különben. A pesti oldalon megálltak a parton sétalók és kiváncsian füleltek a kutyakapitány mutatóvárára a ki egy ágyúelőzést el nem felejtett volna. A kislíni felénkénézett rá és meg süketült a szörnyű harsogástól.

— A tőtok persze mind ott maradtak, teringettét, mauszótt lett valamennyi... nevetett a kapitány és Haynaut kezdte csitítani, a ki harcászati előadást már kezdettől fogva némi nyugtalansággal kísérte s a magyarok ágyuszavára elvetemedett vonításban tört ki.

Már sötét volt, a vizvároson yolecat barangoztak, mikor a kutyakapitány, Haynau, a kislíni és Johann hazafele indultak. Johann arcán a hősies elbeszélés után még gögősebb merevséggel ült ki a tisztelet kifejezése gazdája iránt és sajnálkozó lenézés mindennel szemben, a mi nem tartozott valahogy a katonasághoz.

Mindaz együtt azt eredményezte, hogy a szokottal is butább pofát vágya lépegetett a kistársaság nyomában. A kislíni pedig szemrehá-

LEGSZEBB

- vágott és cserépvirágok
- : mindenkor kaphatók :

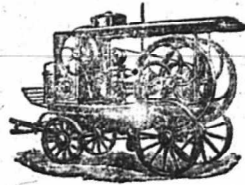
KOSZORUK

- alkalmi csokrok a leg-
- izléesesebben, olcsó ár-
- ban azonnal készülnek

BERECZ LAJOS

kereskedelmi kerítészetében
CZELLDÖMÖLKÖN.

Virágüzlet: Kossuth Lajos-utca
 Kerítészeti telep: Sági-ut

Gépjavitó és kovácsműhely.

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség b. tudomására, hogy Czeldömölkön a Gyár utcában (Kórház-kert mellett) saját telkünön épült új műhelyünkben

mezőgazdasági gépjavitó és kovács-műhelyt

rendeztünk be.

Elvállaljuk gőzgépek, benzinmotorok, cséplőgépek, vetőgépek, járgányok, szivattyúk stb. szakszerű javítását.

Mindenemű kovácsmunkákat, lóvasalást a legpontosabban teljesítünk. Szives pártfogást kérve,

kiváló tisztelettel

Varga Testvérek, gé.é.szek.

A legjobb fémszálas égők

különléte gyertyafényig a celldömöki villamos telepen legelősebben beszerezhetők. 50 gyertyafényig, világos körte alakú, darabonként Kor. 1 80, a homályos égők 10 fillérrel drágábbak.

KOLLARIT-BŐRLEMEZ

Kollarit- bőrlemez.

kaucsuk-kompozícióval bevont ruganyos, viharbiztos és időtálló szaga: an fedőlemez. A jelenkor legjobb fedőlemeze.

Végtelenül tartós.

Régi zsindelytetők átfedésére kiválóan alkalmas. Sem mázoni, sem mászettel bekeni nem kell.

Kapható Czeldömölkön: **HOFFMANN MIKSA** fakeskedőnél.

NYOMDAI

munkák, kereskedelmi és gazdasági, valamint bármiféle nyomtatványok gyorsan, izléesesen jutányos áron készülnek.

Irodai papírok, írószerek, díszdoboz és diazboríték levélpapírok, üzleti könyvek, mindennemű látkepes levelezőlapok, zsebkönyvek, tinták s minden egyéb papír áruk elsőrangú minőségben versenyes árakon **KAPHATÓ:**

„Vörösmarty“-könyvnyomda
 könyv, papír és írószerek kereskedése
Devecser, Klapka-utca 16.

KÖHÖCÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY** cukorkánál

Millió ember szereti a RÉTHY cukorkát, mert rendkívül kellemes ízű, a gyomrot, étvágyat nem rontja. Meghűlés, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használ. Vasárlásnál vigyasszunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok hasznos tulajdonsága van. :: Az eredetinek minden egyes :: darabján rajta van a „RÉTHY”-név :: 1 doboz ára 60 fillér, kapható mindenütt. Postán küld 5 dobozt franko 3 koronáért. **RÉTHY BÉLA** gyógyszerész Békéscsaba

DEVECSEK: Böhm József, Kollin Adolf, Mautner Zsigmond, Rosenberg. AJKA: Lasár Ania Schlesinger Pál, Nay Pál, Kollin Mór. JANOSHÁZA: Kohn J. Fiai, Jánoskasi Fogyasztási Szövetkezet, Stser Samu utóda Singer Sándor. CZELLDÖMÖLK: Lendler Samu, Gayer Gyula, Horler János, Herczfeld Mór. SÜMEG: Márkus Slamon Fia, Beretaky Gyula